

SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HIRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtöken és vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
I FJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SZABÓ ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA K. VÁSÁRHELYT.
Hirdetések díjszámla szerint. Nyitlár sora 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld” című politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralekban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld” kiadóhivatala.

A helyzetről.

A magyar országgyűlés az októberi időkben nem kisebb dologgal töltte a drága időt, mint azzal, hogy mit mondott koronás királyunk a tiszteigő deputációknak Boros-besben meg Közegen. Akár mily nagy igyekezettel takargatja is az ellenzék eszméit, az egész vitatkozás bizony áldástalan s illoyalis. A felelős kormányt ütök ugyan a király szavaiért, de azért még is csak úgy jön ki a dolog, hogy már a legdicőbb koronás főnk sincs megkímélve az ellenzék támadásaitól s hogy az a híres magyar lojalitás, mely urakodóját egy magas piedesztálra helyezi s annak magasztos alakját szeretettel és tisztelettel vevé körül, melyet sem gáncs, sem bírálat nem érhet — igen, az a magasztos lojalitás sokak kebeléből kipusztult. Az ellenzék hirhelt s kákán is csomót kereső korifeusai beszélnek, beszélnek csepeg a hazafiságtól s minden szavuk egy-egy szóvirág, de azt nem gondolják meg, hogy vajmi kevesen vannak, kik az efajta botrányban gyönyörködni tudnak, ellenben ott van a művelt magyar közvélemény, mely undorodással fordul el ezen időpusztító szófecsérléstől.

Hogy azonban igazságosak legyünk, meg kell adnunk azt, hogy a királyi szavak feletti vitának annyi haszna volt, hogy miniszterelnökünk s belügyminiszterünk a nemzeti-ségi kérdésekben nyilatkoztak s mindkét nyilatkozat csak megnyugtató volt a mostani élére állított viszonyok között. Különösen a belügyminiszter fejtette alap gondolatait igen szépen, kimondván, hogy a törvény kerlelhetlen szigorát fogja alkalmazni mind-azok ellen, kik nemzeti egységünk ellen bűnös módon feltámadnak. Ez a nyilatkozat jóformán azt jelenti, hogy most már vége van ama dédelgető politikának, melyet eddig a nemzetiségekkel folytattunk, azután jaj lesz mindama izgatónak, ki a magyar állam békéje s egysége ellen izgatni mernek. E miniszteri nyilatkozatokban egy hatalmas erejű s vasakaratu ember szava beszél s nem kevesebbet jelent mind

azt, hogy a mit ígér meg is teszi. Ámde, hogy azt sikeresen tehesse, újabb reformokra van szükség.

Ezek között legelső a jó és igazságos, de egyszersmind erőlyes közigazgatás. Ily közigazgatás azonban csak állami lehet.

Kulturpolitikánknak arra kell irányulnia, hogy a magyar nemzeti kulturát az ország minden pontján annyira kifejtse, mikép mellette versenyképes nemzeti kulturák ne lehetkezhessenek.

Gazdasági politánknak azon czélt kell kitűznie, hogy a nemzetiségi törekvések gazdasági háttért s anyagi segélyforrásokat ne nyerhessenek. A nemzetiségi pénzintézetek helyett tehát nemzetieket kell létesítenünk, s főleg a nemzetiségi vidékeken kell megteremtünk az ipart.

Reformálni kell a felekezeti önkormányzatát, mert a míg oláhok, tótok a felekezeti autonómia bástyái megett valóságos politikát üznek, addig a hazaárulást kellőképpen üldözni nem lehet. Legyen az államnak joga a nemzetellenes törekvésekről híres lelkészeket elbocsátani.

Csak ilyen reformokkal lehet elérni, hogy Magyarországon minden ajku népe szívből, lélekben magyar legyen!

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház okt. 7-iki ülésén Bokros Elek helyére alelnöknek Perczel Dezső választott. 197 szavazattal Helfy Ignác 59 szavazata ellenében.

A megürit jelyzői helyekre Hentaller Lajos és Papp Elek választattak meg, ezenkívül megválasztotta a ház a földmívelésügyi bizottságot és néhány más bizottságba a hiányzó tagokat.

A királyi válaszok ügyében beadott kérvények tárgyalását csak 12 óra tájban folytathatták.

Horváth Gyula szólalt fel, a ki annak illusztrálására, hogy a nemzetiségek miként fogták fel a királyi nyilatkozatokat, idézte a román lapok tudósításait, a melyekből kitűnik, hogy a románok nagyon meg voltak elégedve és a királyi válaszokban az ő felfogásuk szentesítését látták. A belügyminiszter azt mondotta, hogy az üldözendő izgatók mellett egész tábora van azoknak, a kiket könnyen lehet kormányozni s a kik a magyarokkal együtt éreznek. De hát hol vannak ezek? Az egy Moldován Gergelyen kívül volt-e csak egy román is, a ki fölemelte szavát az izgatók ellen és a magyarok mellett? Nem volt senki.

Bogdán Virgil: Azt árulónak deklarálnák azonnal.

Horváth Gyula: Igaz. Éppen ez az, a mit bizonyítani akarok. De ha csakugyan egész tábora van a románok között a magyarbarátoknak, akkor miért félnek a kisebbségtől? Az a magyarzata az ő hallgatásuknak, hogy tizenöt esztendeig egy hippokrita politika folyt, melylyel szemben sehogysem tudtak eligazodni. Most megint pozitív intézkedéseket ígérnek. De ugyanezt ígerte már Tisza Kálmán és gróf Szapáry Gyula is, csak hogy ígértük ígért maradt. Az ellenzéknek van tehát oka, hogy most se bízzék tulságosan.

Horváth Gyula beszédében hivatkozott a kisedővási törvényre is, a mely végrehajtva ugyan

még nem volt, de azért alkálmul szolgált arra, hogy izgassanak vele ellenünk.

Csáky Albin gtóf vallás- és közoktatásügyi miniszter ezzel a körülménnyel szemben utalt azokra a kétségtelen fontos körülményekre, a melyek hátráltatták a javaslat életbélptetését. Mindenekelőtt óvóképzőket kellett felállítani, mert azok nélkül ugyan, hogy képzelhetők az óvódák? Azután ki kellett dolgozni a részletes utasításokat, stb. Egytől-egyig olyan körülmények, a melyek igazolják a kormány eljárását. Egyben azonban konstataulta azt is, hogy a Replika írása és szétosztása még csak foganatba sem vétetett. Ha azonban az óvók már meglesznek s akkor a románok izgatni akarnának ellene, akkor a kormány tudni fogja köteleességét.

Horváth Gyula személyes kérdésben kijelentette, hogy semmi egyebet nem mondott, csak azt, hogy a kisedővási törvényt végre nem hajtották s így eddig más eredménye nem volt, mint az az izgatás, melyet ellene a románok folytattak.

Ezután a vita folytatását hétfőre halasztották.

Az ülés végén Ivánka Oszkár és Vályi Árpád a takarmánykiviteli tilalom, Horváth Ádám pedig a nagyváradi eset tárgyában interpelláltak.

A képviselőház október 9-én folytatta a sárelmi kérvények tárgyalását.

Helfy Ignác azt állítja, hogy a királyi válaszok sértik a magyar állam tekintélyét.

Bethlen András gróf miniszter Horváth Gyula egy állítását rektifikálja, megjegyezvén, hogy az általa felhozott forrongás valósággal csak egy deputáció kiküldése volt, mert tőle templom építésre telket kért ingyen és ő adott is, mert míg a kérvényezők a hazának hű polgárai, addig támogatni kell őket, hogy az agitátorok munkáját megnehezítsük. A nemzeti ügyek nem tesznek jó szolgálatot, ha a magyar közvéleményt olyan hírekkel tartjuk izgatottságban, mint például a bokszeji merénylet. A magyar állam politikája jogokon, méltányosságon és erőlyen alapszik.

Horváth Gyula azt válaszolja, hogy a bokszeji merénylet hírért megbízható kezekből kapta, jóhiszeműleg járt el és visszautasítja a hirhajzás vádját.

Bethlen miniszter megjegyzi, hogy az előtte szóló jóhiszeműségét nem vonja kétségbe és csak azt mondta, hogy a mit Horváth mondott, az a valóságnak nem felel meg.

Hegedűs Sándor az ellenzéki szónokokkal polemizált. Megjegyzi, hogy a királyi beszédek teljesen korrektek és nem képezik kiinduló pontját se új politikai iránynak, se reakciónak. Az a körülmény, hogy a kormány a honvédelmi szobor leleplezésnél nem jelent meg, annál is inkább indokolva van, miuthogy maguk az ellenzéki lapok szükségesnek tartották bizonyos eshetőségekre figyelmeztetni.

A rágalmozott Magyarország.

Esküdtiszéki vádbeszed.

(Folytatás.)

En a román paraszt helyzetének megítéléséről a multa nézve csak azt tudom, hogy egy, még 250 év előtt hozott erdélyi törvény 1000 frttal rendelte sújtani azt a magyar nemeset, a ki román jobbágya fiának iskoláztatását megakadályozza, és súlyos büntetéssel rendelte büntetni azt a nemeset is, a ki román jobbágyának házasságkötése elé akadályokat gördített.

Itt tehát a román jobbágy emberszámba ment 250 év előtt is.

De mi volt Romániában a jobbágy még csak ez előtt 28 évvel, a jobbágynak ott 1865-ben történt felszabadítása előtt? Egyszerű vásári portéka, egyszerű árucikk, mert csak úgy adták-vették őket, hol készpénzért, hol pedig hitelbe a bojár urak, mint saját nevelésű marháikat. Föl van jegyezve t. esküdt urak! hogy egy bukaresti bíróságnál még 1882-ben, tehát 11 év előtt is oly per folyt, melyben a követelés alapját ily ember-vásár képezte.

De azért mégis mi vagyunk a rabszolgatartók! Magyarország 1848-ban szabadította föl a magyarországi román jobbágyot, a nemesség saját elhatározásából, közlekedéssel az egyenlőség és testvériség hangoztatásával. — Bukarestben 15 évvel később 1865-ben, csak a törvényhozás fegyveres megrohanásával lehetett a bojároktól kieroszakolni a jobbágság megszüntetésének kimondását.

És miként szabadították fel a magyarországi román jobbágyot és az oláhországit?

Nálunk mindenki adója mennyiségének arányában viseli a földtehermentesítés terheit, a gazdag sokkal járult a felszabadításhoz, a szegény kevés-sel; de mindenki hozzájárult. Ott felszabadítottak 414.000 jobbágyot és három millió hold földet, tizenöt millió kárpótálás mellett, de ehhez a tizenöt millió kárpótláshoz azután ott nem járul ám hozzá a gazdag is úgy, mint nálunk; mert Romániában a felszabadítás alatt azt értették, hogy a tizenöt millió kárpótást egységeként a felszabadított 414.000 jobbágy tartozik megfizetni. Ennélfogva ott a jobbágy minden hold után 12 frank busás váltságdíjjal szabadította föl magát, a mi más szóval azt jelenti, hogy drága áron vásárolta meg magának a saját földjét. Ezt ezek az urak a jobbágság felszabadításának nevezik, de azért mégis azt állítják, hogy mi vagyunk azok, a kik a román parasztot fosztogatjuk és szípolozzuk.

Nálunk a román jobbágy megtartotta becsületesen felszabadított vagyonát és a statisztika szerint a román paraszttulajdonosok nálunk az utóbbi husz év alatt megkétszereződött. Ott azonban a paraszt a 120 franknyi vételárnak is beillő, minden hold után fizetendő busás váltságot, kamataival együtt nem volt képes törleszteni s azután a földesurak a jobbágyság földjeit ez uton ismét visszakezdték szerezni. S ezért, midőn a nép észrevette, hogy vagyonából kifosztatik — történelmi tényt konstataciók — fölfegyverkezve betört 1888-ban a bukaresti képviselőházba, lelőtte a teremőrt, szétkergette a parlamentet, bezúta a királyi ablakait s földet követelt magának az orosz csár nevében. Ily állapotok teremtettek ott a rendeknek és civilizációnak őrei, de azért mégis mi vagyunk a barbárok, a civilizációt veszélyeztető hun-mongol népsöpdek, mely a román parasztot koldus-á tette.

Végig mentem, t. esküdt urak, a peren, a vádlottak által terjesztett könyv legnevezetesebb fejezetein. Ha szükséges lesz a vitakozás folyamán, majd kiterjeszkedem a kevésbé fontos fejezetre is.

És ha ezek dacára is a vádlottak által terjesztett könyv azt hirdeti, hogy itt a magyar román parasztot nemcsak most, de már évszázadok óta elnyomja, kiszípolozza, zsarolja, kizsákmányolja és jelenleg ismét a jobbágság régi igájába dönti; hogy a magyar törvényhozás a román választók jogát a legszörvetlenebb módon kijátssza, mert itt jogok csak a magyarok számára léteznek, míg a román minden jogtól megfosztják; hogy itt a nép mivelődésének, szellemi haladásának erőszakosan utját vágják, csakhogy továbbra is a helóták, a rabszolgák nyomorult sorsában tarthassák a román; ha a vádlottak által terjesztett könyv azt hirdeti, hogy itt a románok vallását üldözték a multban, üldözik a jelenben, hogy itt nyelvétől erőszakosan megfosztják, nemzetiségéből erőszakosan kivetkőztetik a román: úgy ez, t. esküdt urak, nemcsak a legvakmerőbb, a legszörvetlenebb ferdtésekkel és rágalmakkal való vérig-sértése a magyar nemzetnek, a magyar törvényhozásnak és a magyar államnak, hanem egyszersmind a legteljesebb, a legklasszikusabb példája mindazon érzelmek, indulatok és szenvedélyek fölbresztési módjának, melyek a románokat a magyar nemzet elleni gyűlöletre izgatni képesek.

És ha ezekhez hozzáteszem még azt, hogy e könyv szerint, a román nemzetiségnek ezen a magyarok által teremtette helyzete, azonos a nemzetiség halálával, mert itt mindenki, az egész magyarság, a magyar állam, közigazgatásával együtt, a főspántól az utolsó bakterig, megsemmisítésére munkál és a román, legyen az bármily tehetős, képzett és jellemes, mellőzik holmi „kétres jellemű”, „elzüllött”, „közveszélyes” magyar emberekért, kikre a közhatalom gyakorlását bízzák — s e szédült-vedett népség hivatalaiban azután büntetlenül sikkasztja el a „nyomorult oláh” pénzt, melyet visszatérítési ismét a románok tartoznak: — ha figyelembe veszem, hogy e könyv szerint a királyi bíróságok a román parasz-

tok legjobb földjeit 10—100 holdankint csak úgy szabadon lopkodják, harásolják el a magyarok számára, hogy itt a közbiztonság közegei, Dél-Amerika vérebe módjára, csaknem szabad embervadászatokat tartanak a szerencsétlen román parasztokra és a midőn azt hirdetik, hogy mind e borzalmakért, e hallatlan visszaélésekért a románoknak sehol, de sehol sincs oltalma, menedéke s ezért a román, kétségbeesésében egyedül csak a nyílt küzdelemre, a Magyarországtól való elszakadásra van utalva, mely ha vére is kerül, se baj, mert legalább szabadságra vezet; — hát ez t. esküdt urak nemcsak legszenvedelmesebb példája a nemzetiség ellen való gyűlöletre izgatásnak, melyet a büntetőtörvénykönyv 172. §-a tilt s büntetni rendel; hanem egyszersmind a legmegdöbbentőbb bizonyítéka a magyar állam szerkezetéből való romlás, elszakadás forradalom után való előkészítésének, melynek előkészítésére e nyomtatvány terjesztése után a vádlottak vállalkoztak.

A régi Romániában, ha a pártütők összeesküvéseket forraltak az államhatalom ellen, ha a polgárok egyetértését megzavarni, az állam iránti hűséget megengedni s a haza fiai között az ellenségeskedés, a viszálykodás, az egyenlenség és a gyűlölet magvait széthinteni igyekeztek, az ebből származó veszélyekre való figyelmeztetés jelszava ez volt: „Videant consules ne quid respublica detrimenti capiat.” Örökdjetez ne hogy veszedelem érje a hazát!

Ugyanezen szavakat intézem önökhöz, t. esküdt urak, kiket alkotmányunk, törvényeink, a haza java fölötti örökdésre, az ezt fenyegető veszélyek elhárítására szólítottak ama padokra.

Pártütők összeesküvéseket forraltak a magyar szent korona területi integritása ellen. E pártütők szolgálatában e hun polgárainak egyetértését megzavarni, az állam iránti hűséget megengedni, a haza fiai között az ellenségeskedés, a viszálykodás és a gyűlölet magvait széthinteni, terjeszteni és így abban közreműködni: a vádlottak vállalkoztak.

Örökdjetez, ne hogy veszedelem érje az országot!

A haza javáért, a törvény nevében kérem, adják át a vádlottakat az igazságszolgáltatásnak.

(Vége.)

T a n ü g y.

A kézdii járásköri tanító-testület gyűlése.

Folyó hó 7-én tartotta gyűlését a kézdii járásköri tanító-testület Albisban, a községi iskola helyiségben. Megjelentek a gyűlésen a kézdii tanítók teljes számmal, továbbá az albisi iskolaszék elnökének elnöke Lengyel Jákóbal. Ott láttuk Bartos Károly urat s még másokat a lakosok közül.

Elnök Vajna Károly remek megnyitó beszédében a gyakori öngyilkosságok és gyilkosságokra mutató, a nevelésre való nagyobb figyelem és gond fordítása által kívánja ezen ijesztő baj orvoslását, a korcsmai bűnfejlésztől időtöltések helyébe ajánlja a felnőttek között a társasjátékok meghonosítását. A megnyitó beszéd teljes szövegével jegyzőkönyvről vétni határozottat.

Barabás Ferencz albisi tanító gyakorlati tanítást tartott a 2-ik osztályban a számtanból, ismeretlenség a „21”-et, tanítása sikerültnek nyilvánítottat.

„A növevelés irányítására minő befolyással lehet a tanító?” című, a központi választmány által kitűzött tételről talpra esett értekezést olvasott fel Bathó János albisi tanító, melyet a gyűlés magáévá tett.

Kiss Károly polg. isk. tanító érdekes előadást tartott a viszony, arány- és hármasszabályról. Előadása most is, mint mindig világos, könnyen felfogható volt, sok élvezetet nyújtott, haszonnal hallgattuk. Jövőben a természettanból ígért előadást tartani.

Kun Róza csernátóni tanítónő szavaltatát elismerés követte.

Kiss Jenő és Rákosi József figyelmet leköltőn vitakoztak ezen vitatételről: Melyik helyesebb, tanítványainkat dült, avagy állóírásra tanítani? Mindkettő nagy utánjárás tanúsított munkával, az alapos érvek nagy sokaságával szállt síkra. A gyűlés Rákosi József azon határozati javaslatát fogadta el, mely szerint tekintve, hogy az állóírás nálunk a gyakorlati életben kipróbálva még nem volt, bevárja a fő- és székvárosi iskolák néhány párhuzamos osztályában a közokt. tanács javas-

latára a közoktatási minisztérium által 10359—1892. sz. a. a dűlő és álló írással elrendelt próbatanítások eredményét s az ennek megfigyelésére kiküldött bizottság véleményét.

Gyűlés után Bathó János kollegánk kedves neje győződött meg arról, hogy a székelgy gazdasszonynak nincs párja e földön.

Az első köszöntőt az elnök mondta, Székely János kártársát elnéve, mint ki a mai naptól 25 éves tanítói munkálkodásra tekint vissza. Arany tollat nem adhatunk, mondván, szívünk igazi szeretete s a kártársi elismerés a mit 25 éves munkálkodás után neked adhatunk.

Azután jubiláltuk ily formán testületünk kedves öregét Baló Lászlót és Bathó Jánost, mint kik 26—29 éve már példájokkal ügyszeretetre, kitarásra budítanak minket fiatalabbakat.

Adja az ég, hogy még sokáig legyenek vezéreink!

—r.

Különfélék.

— **Kinevezés.** Az igazságyminiszter Butnár Jakab kézdii járásköri kir. törvényszéki joggyakorlatot a sziláh-esei kir. járásbíróshoz aljegyzővé nevezte ki.

— **Időjárásunk.** Ritkaság számba megy az a hőség, mely a napokban uralkodott minálunk. Mintha csak július derekán lennénk. Az igaz, hogy az éjjelek egészen őszi hűvösök, a mi a növényeken már nagyon is látható. A fak lombjai már gyűrűlni kezdetek s az őszi dér elkezdte festgetni szép pirosra, sárgára a leveleket s ha nappal a nagy hőségben izzadunk is, mégis csak közeledünk a tél felé.

— **A katonaság és az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület.** Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület folyamodott a m. kir. honvédelmiügyi miniszterhez, hogy engedélyezze a honvédségnek az egyesületbe való belépését, mivel az engedély hiánya miatt több helyről visszaküldötték az iratokat. A honvédelmiügyi miniszter kedvezően intézte el a hazafias egyesület kérését, a mennyiben intézkedett az iránt, hogy a m. kir. honvédség, valamint a csendőrség tényleges állományu tagjai a szolgálati szabályzatban meghatározott előleges engedély nélkül is az Erdélyrészi Kárpát-Egyesületbe tagokul belépessenek. Sőt megkereste a közös hadügyminisztert is, hogy a közös hadsereg tisztikarára vonatkozólag hasonló intézkedést tegyen. Az engedélynek már is megvan a jó hatása, mert a tisztek tömegesen lépnek az egyesületbe. Az erdélyi részben ezenkívül az összes csendőrszolgák belépnek tagoknak. A taggyűjtésben kiváló buzgalmat fejtett ki Patay András csendőrezredes.

— **Az Olt halottja.** Sztán János hídvegi lakosnál javában folyt a cseples s hogy minél előbb befejeződjék a munka s az áldás szakokban biztos fedél alá kerüljön, Sztán uram nem kimélte a pálinkát; munkáját, cselekedjét bőven ellátta szeszszel s ő maga is jó példával járt elől a lelkesítő ital fogyasztásában. Le is fogyott a kéve mind a két csüredorból, mire még egy adomás következett. A gép mellett nagy volt a hőség s az őszi nap is kunkulál verőfényt araszolt szét. Nem csoda tehát, ha a munkások egy része az Olt felé sietett, fürdeni. A kedélyes lubiczkolás közben Sztán János szolgája, a 19 éves Matuskay (Jeszke) Ilián egyszerre erőt vett a mámor, elmerült egy göbeben s mire segíteni lehetett volna rajta, az erőteljes fiatal ember belefutott a csöndesen hömpölygő hullámokba.

— **A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara** tudatja az érdekelt takereskedőkkel, hogy a m. kir. államvasutak gépgyáranak igazgatósága által különféle fűrésztárak szállítására iránt kibocsátott hirdetmény a kamara irodájában megtekinthető. Pályázati határidő október 31-ike.

— **A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara** tudatja az érdekeltekkel, hogy a m. kir. posta-és táviratigazgatóság által az 1894. évre szükséges 23406 drb. 6 $\frac{1}{2}$ meter 19297 drb. 8 meter és 766 drb. 10 meter hosszú táviratigazgatóság által kibocsátott hirdetmény a kamara irodájában megtekinthető.

— **Megozirgatott iskolás fiú.** Egy hontmegyei falusi iskolában a tanító úgy ütött arczul egy gyermeket, hogy az nyolc napig beteg volt utána.

Mikor a szülők följelentették a dolgot, a tanító védekezett, hogy ő csak „cizirógatásképpen legyintette meg” a fiúcskát. A járásbíróság fölmentette a tanítót, mert tanítványa fölött fegyelmi jogot gyakorolhat. Az ipolysági törvényszék azonban megváltoztatta az ítéletet és a tanítót 15 forint pénzbüntetésre, esetleg 3 napi elzárásra ítélte és ez ítéletet a király tábla is helybenhagyta, mert a tanító fegyelmezési joga nem azonos azzal, melyet a törvény a szülő és gyermeke, vagy gazda és cseléd közti viszonyánál fogva kifejezetten házi fegyelmre jogosítottaság gyanánt megállapít, vagyis a néptanító az iskolás gyermek irányában nincs jogosítva oly fegyelmezési mód gyakorlására, mely meggyalázó, vagy éppen testi sértést okozó.

— **A tündér álma.** Az északi hideg megriasztotta a tündért, a ki egy tényben és illatban fürdő szigeten állott meg. Itt szénézett a magas dombrol és elbájolta az, a mit látott. A világ legszebb tájképe volt a mely a szemei előtt feküdt.

És álmodott. Aranyban, márványban és bársonyban büszkélkedő palotáról álmodott, amely méltó hősehez; álmodott kertről, mely vetélkedék Semiramis kertjeivel.

De a tündérekre nézve az álom és a valóság ugyanegy. És megépült a palota. A márványból faragott hős most örök halálát azurég alatt halhatja.

A tündér neve Erzsébet, Ausztria császárnéja; a sziget Korfu; és a hős: Achilles.

Mindazt az előnyt, melyet a természet adhat; mindazt a szépséget, melyet abból a művészet felhasználhat, hitetlen szemeink elé tárja az Achilles. Ez a palota neve. Mások már leirták csodáit. Én csak arról a benyomásról szólok, mely éreztem, mikor a császárné lakosztályából kilépett, az oszlopcsarnokban állottam. Teljesen elvesztettem a való dolgok ismeretét. Azt hittem, hogy egyszerre visszavarázoltak a múltba. Hellas közepé és minden pillanatban azt vártam, hogy Mnemosyne kilencz márvány leánya leszáll alapzatáról, hogy az isteni Harmonia himnuszát énekeljék.

Az oszlopcsarnokból felséges függő kertek láthatók, melyeket Flóra színekké és illattal áldott meg.

E közepén a haldokló Achilles szobra, amely megkapó realizmust mutat s Herter szobrásznak becsületére válik.

A panoráma innen páratlan. Lenn a százados olajfák, azután a város, a kikötő, a citadella. Még messzebb: a tenger, a joni tenger, amely hullámaiból Afrodite bájait látta kiemelkedni. A messze távolban: Epirus kékes hegyei.

A császárné imádja megvalósított álmát. Miért is ne szeretné azt, ami szép? És mégis miért akar megválni tőle? Attól fél, hogy halála után romba hagyják dőlni e kedves művet. Inkább arra határozta el magát, hogy eadja palotáját annak, aki azért nagy cszeget áldoz, s ezzel fogja bebizonyítani, hogy méltó azt birni. Így válik meg egy gyengéd anya imádott leányától, férjhez advánót, midőn ezáltal biztosítani hiszi gyermeke boldogságát.

Az Achilleion ára tíz millió korona.

Üdv nektek, milliók, mert ti még a tündér álmát is élvezhetitek.

— **A kassai rendőrkapitány találmánya.** A kassai rendőrkapitány, Mihályk Béla az eddigieknél cél szerűbb új szerkezetű kéz- és lábbilincseket talált fel. E napokban a belügyminiszter nagyobb megrendelést tett Mihályk találmányából, hogy az ország hat csendőrküldetésben próbát tegyenek vele.

— **A nagyság álka.** Az olasz kormány eddig ismeretlen okokból nem veret elegendő centimet s így az olaszoknak nincs aprópénzüik, ami sajnós, nem jelenti azt, hogy nagy pénzüik viszont van. Csak tessék kérem elhízelni, micsoda furcsa szituációk, úgynevezett helyzet-komikumok keletkeznek abból, ha valaki tramvayon, vendégőben, trafikban aprópénzzel nem tud fizetni, mert nincs, nagy pénzzel pedig nem merészel, mert fél, hogy nem kap belőle vissza. Igaz, hogy az ember egy fel nem váltott ezresbankból kényelmesen megél néhány hétig, de Olaszországban már ez a módszer is kopottnak bizonyult. Különben maga az olasz miniszterelnök is meggyőződött arról, micsoda kellemetlen dolog az, ha az ember aprópénzzel nem fizethet. Vásárolt a trafikban egy csomó cigarettát egy líra negyvenöt centimeért s átadott a trafikosnak öt lírát.

— Gondolja uram, hogy én visszaadhatok önnek ebből az ötlirás pénzből? — kérdezte a trafikos, aki nem ismerte föl a vevőben Giolitti miniszterelnököt.

— Három lírát sem adhat vissza?

— Nem én. A mi ostoba miniszteriumunk igazán zavarba hozza az embert.

Giolitti mosolygott s kérdezte a kereskedőtől, van-e bizalma hozzá; a cigarettákat elviszi, a pénzért érte pedig mindjárt elküldi.

— Miért ne hinnék az urnak? Bár nem látszik valami elegánsnak, de mégsem olyan mintha gazember volna.

A miniszterelnök természetesen találta ezt a választ és szó és fizetés nélkül távozott. A trafikos nemsokára megkapta pénzét s mikor megtudta, hogy ki vásárolt nála cigarettát, nyugodt flegmával így szólt:

— A miniszterelnök urnak csak azt mondtam, a mit minden vevőmnek tíz-tíz percenként mondok...

RÖVID HIREK.

— **A stockholmi dinamitgyárban** elcsomagolás közben egy láda dinamit-gyutacs felrobbant. A szerencsétlenség következtében három munkás életét veszítette. — **Csahán** Kiss József bádógos másfél éves fia viz helyett kőszódát ivott s másnap reggel meghalt. — **Jákón** Schneider András kaviósfejtés közben a leelő föld agyonnyomta. — **Somogy Kilitin** Szabó Lászlóné 13 hetes fiát befojtotta egy öntöző kánnal. A gyilkost letartóztatták. — **Kisköre és Szalók-Taksony** között a vasúti hídról Kraft Gyula munkás 40 méter magasról a Tiszába zuhant s megfullt. — **Nagy Tőszögön** Hesz József kistőszegi bognár a templomba betört s az oltárról a szentséget ellopta. A templomrablót sikerült kézrekeríteni. — **Zalaegerszegben** Jóna Géza pénzügyi fogalmazó múlt hó 23-án halántékán lötte meg magát s tíz napi szenvedés után meghalt. Tettenék oka ismeretlen. — **Győrött** Csuka Teréz véletlenül magára döntötte a petróleumlámpát s annyira összeégett, hogy életbenmaradásához kevés a remény. — **Nagykanizsán** egy epileptikus leány tüzrakás közben göröcső rohamokat kapott s arczozal a tűzbe bukott. Egési sebeiben meghalt. — **Neubudschowban** a pályán a vasúti síneken egy löporral megtöltött vascsövet talált. A tetteseket 3 parasztsuhanczot elfogták. — **Tamásin** Rostási István csendőr ismeretlen okból agyonlőtte magát. — **Bács Petrovosszellan** Orszai István pénzzavarok miatt agyonlőtte magát. — **Nosztánpusztán** Zana György 15 éves fiú Vincke Ferencet késsel agyonszúrta.

Irodalom.

— **A Pallas Nagy Lexikonának** most megjelent negyedik köteté (Burgos—Damjanich) tartalma és kiállítás tekintetében méltón sorakozik az előző három kötethez, terjedeleme felül is mulja azokat, a mennyiben — a három ives Czigány mellékletet is beleszámítva — teljes 53 ives terjed.

Ez a kötet felöleli: A B betű végéig, az egész C betűt és a D betű elejét. Első czikke Burgos spanyol tartományt ismerteti, az utolsó pedig Damjanich Jánosnak, szabadságharcunk halhatatlan hősének az életrajza.

A kötetet 316 szövegrajz és 44 külön képmelléklet díszesíti, ezek közt 4 színnyomat, 2 réznyomat, 5 térkép és 1 városi tervrajz.

A kötet tartalmából különösen kiemelendő a Czigányok melléklet, a melyet József főherczegnek, a czigányok alapos és tudós ismerőjének közreműködése tesz kiválóan becsest. E melléklet öt részre oszlik: I. A czigány nyelv grammatikája, írta József főherczeg; II. A czigányok életmódja, szokásai, hiedelmek, írta Wlislócki Henrik; III. A czigányok népköltészeté és zenéje (7 hangjegymelléklettel), írta Hermann Antal; IV. A czigányokról szóló irodalom, összeállította Wlislócki Henrik; V. Magyar-czigány szógyűjtemény, összegyűjtötte József főherczeg. A nagybecsű tanulmányhoz egy térkép van csatolva, a mely világosan és könnyen áttekinthetően tünteti föl a czigányok elterjedését Európában és két képmelléklet, a melyek a czigányok talizmánjait, amulettjeit és tündős jeleit mutatják be.

Nagy figyelem és gond van fordítva e kötetben is a magyar nemzetségek és családok ismertetésére s a kötet felöleli többek közt a Buttkay, Buzád, Cibak, Czikulini, Czillei Croy, Csák, Csáky, Csányi, Csekonic, Csengics, Csernovics, Csetneky, Csiky, Csukárdi, Csupor Csurla, Cziráky és Czobor nemzetségeket és családokat s be van mutatva több család czimere is. Ez ismertetések mind első-rangu történeteszek (Marozali, Nagy Géza, Aldássy Antal stb.) tollából erednek.

Előkelő helyet foglal el a technika legújabb vívmányainak ismertetése is s az ábrák és képmellékletek nagyrésze ennek van szentelve. Megemlítendő az idevágó cikkek közül: Butorok 3 képmelléklettel (Gaul Károly), Csap, Csapágy,

számos szövegrajzzal (Fittler Kamill, Jalsoviczky Géza, Mezey Gyula, Varga Pál), Csarnok, a budapesti keleti és nyugoti pályaudvar csarnokát bemutató képmelléklettel és szövegrajzokkal (Fittler Kamill, Dobiecsky Sándor), Csatornázás (Kua Gyula), Csavar, Csavarbiztosítás számos szövegrajzzal (Jalsoviczky Géza, Miálovich Mór), Cséplőgépek, 3 képmelléklettel (Lázár L. Pál), Cserzővargaság, szövegrajzokkal (Klemp Gusztáv), Csévelőgépek, szövegrajzokkal (Rejtő Sándor), Csigák, számos szövegrajzokkal (Ferenczy Béla, Miálovich Mór), Csillagászati műszerek, 4 képmelléklettel (Konkoly Thege Miklós), Csinosítás 3 képmelléklettel (Rejtő Sándor), Csipke 2 képmelléklettel (Rejtő Sándor), Csónak, képmelléklettel (Ferenczy Béla), Cső, számos szövegrajzzal (Edvi Illés Aladár), Czukorgyártás, 2 képmelléklettel (Szilassi J.).

Különös említés érdemelnek a többi szakokból a következő cikkek: Bükfa, képmelléklettel (Balás Árpád, Fialovszky Lajos), Bün, Bünösség, Büntetés, Büntető jog (Heil Fausztin, Radó Vilms, Silberstein Ötvös Adolf), Bűnügyi statisztika (Körösi József), Byron (Abrányi Emil), Caesar (Kuzsinszky Bálint), Csápa, színes képmelléklettel (Entz Géza), Czeres, réznyomatu képmelléklettel (Vári Rezső), Czetek, képmelléklettel (Daday Jenő), Chicago, Chicago világiállás, 3 képmelléklettel: Chicago tervrajza, chikagói épületek és a kiállítás színnyomatu képe (Brózik Károly, Czögler Alajos), Cicero, szövegrajzzal (Vári Rezső), Czimerek, színes képmelléklettel (Csoma József, Scheff László), Claude Lorrain, réznyomatu képmelléklettel (Eber László), Comte Ágoston francia filozófus (Alexander Bernát), Corpus juris hungarici (Heil Fausztin), Czölőpéptiménys, képmelléklettel (Pulszky Ferencz), Családjog (Heil Fausztin), Csanád vármegye, térképpel (Reizner János és Thirring Gusztáv), Cseh nyelv és irodalom (Szabó Endre), Csehország, térképpel (Brózik Károly, Mangold Lajos és Szabó Endre), Csengery Antal (Tóth Lőrincz), Csik vármegye, térképpel (Becze Antal és Thirring Gusztáv), Csiky Gergely (Tutsek Anna), Csillagászat (Kövesligethy Radó), Csillagvizsgáló, szövegrajzokkal (Konkoly Thege Miklós), Csokonai Vitéz Mihály (Négyessy László), Csongrád vármegye, térképpel (Reizner János és Thirring Gusztáv), Csont, Csontváiz, két képmelléklettel és szövegrajzokkal (Mihákovics Géza, Tanhoffer Lajos), Csöd, Csödeljárás (Fleischmann Sándor), Csörös emlíősk, képmelléklettel (Entz Géza), Czeh-kódex, képmelléklettel (Kinizsy Pálné imádságos könyvének három lapja, színnyomat), Czuczor Gergely (Tóth Lőrincz), Dácia (Téglás Gábor), Dal (idősb Abrányi Kornél, Négyessy László), Dalmácia (Brózik Károly, Mangold Lajos), Damjanich János (Tóth Lőrincz).

A kötet ára díszes félbörktetésben 6 frt, és kapható minden könyvtárnál, valamint a kiadóhivatalban (Kecskeméti utca 6 sz.)

A közönség köréből.*

Tekintetes Szerkesztő ur!

A „Székely Híradó” legközelebbi egyik számának napi hírek rovataiban olvasok egy ujdonságot, mely az általam ezen lapokban és a „Székely Nemzet”-ben közzétett új mosási rendszert úgy tünteti fel, mintha Németországból származott volna hozzánk. Nekem semmi kifogásom ellene s nem bánom, ha mindjárt azt állítja is, hogy ő azt az új mosási rendszert a funektől tanulta; de az már még sem járja, hogy olvasó közönségének az újmosási rendszer receptjét nem úgy adja elő, mint az megírva van, s melytől eltérni nem szabad. Ez által a közönségnek hasznos nem, de kárt csinál, mert úgy a hogy előadta a valaki azok szerint próbát tesz, örökre hátat fordít az új mosási rendszernek.

Én azon csodálkozom, hogy a fővárosi lapok legnagyobb része és a Kolozsvárt megjelenő „Ellenzék” és „Kolozsvár” tekintélyes napilapok nem röstellették a forrás megnevezésével átvenni az új mosás receptjét, sőt még a köszönőiratokat is közölték, míg a „Székely Híradó” Németország köpenyegét kerekíti vállára.

Azt határozottan állítom, hogy az új mosási rendszer, melyet ha elferdítve is a „Székely Híradó” közölt, nem Németországból való Engedje meg tehát, hogy ez az új mosási rendszer, melynek eredetét én sem tudom, legyen magyar. Hisz ez neki nem árt, nekünk pedig hasznos.

Együttal megkérem a tekintetes Szerkesztő urat, legyen szives még vagy egyszer az újmosás receptjét lapjában feljuttatni, azon hozzáadással,

*E rovat alatt helyet adunk a közérdekű felszólalásoknak, de a felelősség a beküldőt illeti. Szerk.

